

طراحی باغ های شفا بخش و تاثیر آن در محیط های درمانی

سمیه امیرشاه بنده،^۱ ایمان تازیکه لمسکی^۲

^۱ نویسنده مسئول، دانشجوی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی گنبد
^۲ دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گنبد، imantazikeh@yahoo.com

چکیده:

امروزه با در نظر داشتن مفاهیم روانشناسی محیطی، ضرورت توجه به این مقوله در طراحی فضاهای داخلی درمانی در جهت دستیابی به یک فضای مطلوب برای بیماران را بسیار مهم می باشد. فضاهای شفا بخش باعث کاهش تنش و بازگشت سلامتی جسم و روح انسان می شود. این فضا ها به دلیل نزدیک شدن به طبیعت باعث می شود که باعث تعادل و بازآفرینی روان انسان می شود. هدف این تحقیق شناسایی باغ های شفا بخش و تاثیر آن در روان انسان در دوره درمانی است. چرا که این باغ ها با نزدیک کردن انسان به طبیعت زمینه رها شدن فشار های درمانی برای انسان می شود. تحقیق حاضر با رویکردی نظری و تئوری و روش توصیفی تحلیلی به گردآوری داده ها با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و اسنادی به تجزیه و تحلیل مولفه های فضاهای فیزیکی و طبیعی در مراکز درمانی می پردازد. می توان گفت با ایجاد چنین باغ هایی باعث می شود که بیماران سلامت جسمی خود را زودتر از زمان خود به دست آورند. توجه به ایجاد وجود انواع باغ های شفا بخش و طراحی مراکز درمانی در چنین باغ هایی باعث کاهش تنش های جسمی و روانی در محیط است. مراکزی که با توجه به رویکرد باغ های شفا بخش طراحی می شوند به دلیل نزدیکی با به عناصر طبیعت می تواند فرصتی را برای ایجاد حس تجدید قوا و رهایی از تنش های ، جهت دستیابی به سلامت و رها شدن از بیماری فراهم کند.

کلمات کلیدی: مراکز درمانی، باغ های شفا بخش، سلامت جسمی، طبیعت
(۱) مقدمه:

مراکز درمانی با هدف درمان بیماران و بهبود سلامتی افراد جامعه احداث و به بهره برداری می رسند. بنابراین در اکثر موارد، کیفیت درمان این مراکز مورد بحث و بررسی قرار می گیرد و صرفا از جهت بهداشت و عدم

آلودگی متاسفانه کالبد فیزیکی بنا صرفا و ارتباطات عملکردی و فیزیکی فضاهای موجود ارزیابی می شود؛ و احساس رضایت کاربران مجموعه (بیماران و کارکنان) از فضا و جنبه های ادراک دیداری و بصری موجود و تاثیر آنها بر رفتار بیماران اهمیت چندانی ندارد. اما بر مبنای تعریف سازمان بهداشت جهانی ، سلامتی یک مسئله چند بعدی است و علاوه بر بعد جسمی، دارای ابعاد روحی- روانی و اجتماعی است. باید توجه داشت که ابعاد مختلف سلامتی و یا بیماری بر یکدیگر اثر گذاشته و تحت تاثیر یکدیگر قرار می گیرند (مطلبی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳۶). بیمارستان به عنوان مکانی که فرایند مراقبت و درمان انسان بیمار (که بخشی از جسم یا روان او آسیب دیده) در آن انجام می گیرد از اهمیت خاصی برخوردار است؛ و در معماری آن، محوریت انسان و پاسخگویی به نیازهای او، در الویت است (لنگ، ۱۳۸۳: ۱۲۳). درحالیکه مراکز درمانی در کشور ما و همچنین در بسیاری از نقاط جهان، به گونه ایی طراحی و ساخته می شود که فضا و محیط آنها نه تنها نقش مثبتی در جهت اهداف درمانی و شفابخشی ایفا نمی کند؛ بلکه با افزایش تنش و استرس، تأثیرات منفی زیادی به همراه دارد. یکی از راهکارهای مهمی که در دهه ی گذشته، در راستای ارتقاء کیفیت محیط مراکز درمانی بکارگرفته شد؛ ایجاد ارتباط بیماران با طبیعت در این مراکز می باشد (مردمی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۵۲) پژوهش های روز افزون بیانگر تاثیر مثبت ارتباط با طبیعت و فعالیت در آن بر سلامت و تندرستی است. بیشتر شواهد غیر تجربی نشان می دهد که حضور در فضای باز، در باغ و یا محیط های طبیعی ، همه حواس را درگیر کرده و فرد را به رابطه با طبیعت تشویق می کند. در قرن های گذشته، از قرون وسطی تا قرن بیستم، طبیعت سبز،